

Justitiedepartementet
ju.remissvar@regeringskansliet.se
kopia till ju.a@regeringskansliet.se

Remissyttrande över betänkandet En stärkt rättsprocess och en ökad lagföring (SOU 2021:35)

Regeringskansliets dnr Ju2021/02078/L5

Inledning

Utifrån de aspekter som domstolen har att beakta instämmer tingsrätten i huvudsak i utredningens förslag och bedömningar. Tingsrätten avstyrker emellertid förslaget om att åklagaren ska lämna ett påföljdsförslag i stämningsansökan när den tilltalade har lämnat uppgifter av väsentlig betydelse för utredningen av eget eller annans brott. Tingsrättens synpunkter framgår av det följande.

Mened, övergrepp i rättssak och skyddande av brottsling

Tingsrätten instämmer i utredningens förslag gällande ändringarna i bestämmelserna om mened, övergrepp i rättssak och skyddande av brottsling. I likhet med utredningen anser tingsrätten att det saknas skäl att införa de alternativa författningsförslagen. En höjning av minimistrafvet till fängelse i sex månader för mened och övergrepp i rättssak av normalgraden är enligt tingsrättens mening inte proportionerligt och skulle i många fall inte sättas i rimlig proportion till förbrottet. Mot bakgrund av att tillämpningsområdet för grov mened tydliggörs och i praktiken utvidgas framstår förslaget till justerade straffskalor för mened och grov mened som väl avvägt. Även beträffande skyddande av brottsling saknas det skäl att göra en generell höjning av straffnivån genom att ta bort böter i straffskalan för brott av normalgraden.

Kvalifikationsgrunder för grovt skyddande av brottsling

Utredningen föreslår att två kvalifikationsgrunder ska införas vid bedömningen av om brottet är grovt, där det enligt den första kvalifikationsgrunden särskilt ska beaktas om det har uppkommit eller funnits risk för betydande men för det allmänna. Inom ramen för den bedömningen kan även beaktas karaktären på det brott som den som skyddas har begått. Vad som kan anses utgöra ett allvarligt brott preciseras inte närmare. Gällande regleringen om ansvarsfrihet vid ringa brott ges dock några exempel på vad som i det sammanhanget kan anses vara ett mycket allvarligt brott. Vid grov mened anges vilket straffvärde som ska beaktas vid bedömningen. Med hänsyn till detta anser tingsrätten att det i det fortsatta arbetet bör förtydligas vad som närmare avses med ett allvarligt brott enligt kvalifikationsgrunden.

Vilken betydelse som medverkan i utredningen av brott bör tillmätas vid påföljdsbestämningen

Om den tilltalades utredningsmedverkan av annans brott är av sådan omfattning att en nedsättning av straffet kommer ifråga bör det, enligt utredningen, ske en relativt påtaglig justering av straffet. Enligt förarbetena till bestämmelsen om strafflindring vid medverkan till utredning av *egen* brottslighet bör motsvarande justering ske om en tillämpning blir aktuellt. Tingsrätten noterar att Högsta domstolen nyligen bedömt frågan om strafflindring vid medverkan till utredning av *egen* brottslighet (se Högsta domstolens avgörande den 30 juni 2021 i mål B 6249–20). Även om andra omständigheter och skäl kan göra sig gällande vid bedömningen av hur stor nedsättningen av straffet ska bli vid beaktande av utredningsmedverkan av *annans* brott, anser tingsrätten att det mot bakgrund av den bedömning Högsta domstolen gjort i nämnda avgörande finns skäl att i det fortsatta arbetet fördjupa resonemanget avseende vad som menas med ”påtaglig justering”, i syfte för domstolarna att få ett bättre underlag vid bedömningen. Mot bakgrund av det nämnda avgörandet kan det även finnas ett behov av ett resonemang kring i vilken grad justering bör ske.

Åklagaren ska lämna ett påföljdsförslag i stämningsansökan

Tingsrätten *avstyrker* utredningens förslag om att åklagaren ska lämna ett påföljdsförslag i stämningsansökan när den tilltalade har lämnat sådana uppgifter att 29 kap. 5 a § brottsbalken blir tillämplig. Tingsrätten noterar att syftet med förslaget är att i ett tidigt skede i utredningen öka förutsägbarheten för den tilltalade, men ifrågasätter om detta kommer att uppnås i praktiken med den föreslagna

regleringen. Eftersom åklagaren inte kan ge några garantier till den tilltalade under förundersökningen, och då påföljdsförslaget bör utgå från omständigheterna vid tidpunkten då åtal väcks, är det tveksamt vilket syfte som förslaget kommer att fylla. Tvärtom riskerar den föreslagna ordningen att i stället inge falska förhoppningar hos den tilltalade om vilken strafflindring som kan bli aktuell. Det faktum att åklagaren senare kan ändra sitt påföljdsförslag i såväl skärpande som mildrande riktning samt att rätten inte är bunden av förslaget är också faktorer som bör beaktas i det sammanhanget. Det kan komma att uppstå fall där rätten gör en annan bedömning än åklagaren av i vilken utsträckning som den tilltalades uppgifter ska medföra strafflindring. Ett påföljdsförslag från åklagaren i syfte att tidigt öka förutsägbarheten för den tilltalade kommer då riskera att få motsatt effekt. En annan sak är att åklagaren mot slutet av huvudförhandlingen argumentationsvis bör anlägga synpunkter på i vilken grad uppgiftslämmandet bör medföra strafflindring. Tingsrätten anser sammantaget att det inte föreligger skäl att särskilt författningsreglera åklagarens skyldighet att lämna påföljdsförslag vid utredningsmedverkan. För att ändå tydliggöra för rätten och parterna att strafflindring enligt bestämmelsen kan bli aktuellt bör en upplysning om att den tilltalade har lämnat uppgifter av väsentlig betydelse för utredningen lämnas av åklagaren i stämmningsansökan. Det bör i det fortsatta arbetet övervägas om en sådan upplysningsskyldighet ska författningsregleras.

Ett skärpt straffansvar för falsk angivelse och falsk tillvitelse

Gällande innebörden av begreppet allvarligt brott i kvalifikationsgrunden för grovt brott ska begreppet enligt utredningen tolkas på samma sätt som vid falskt åtal, och alltså något vidare än vid mened. Det är oklart hur begreppet närmare ska tolkas vid falskt åtal. Begreppet är dock detsamma som används beträffande andra brottsbestämmelser i 15 kap. brottsbalken, vilket kan komma att medföra svårigheter vid tillämpningen av den nya graden. Tingsrätten har i sak inget att invända mot förslaget, men anser att begreppet allvarligt brott ändå bör preciseras närmare för att undvika tillämpningsproblem.

Sekretess hos domstol för kontaktuppgifter till förhörspersoner

Tingsrätten instämmer i utredningens förslag. Tingsrätten noterar dock att förslaget i många fall inte kommer att lösa problematiken med att skydda kontaktuppgifter till förhörspersoner. Om en förhörsperson har ett särskiljande namn finns det idag stora möjligheter att utifrån endast vetskap om namnet söka rätt på den personens adress och i många fall även övriga kontaktuppgifter. Mot bakgrund av hur öppet person-

uppgifter hanteras i Sverige kan det enligt tingsrätten finnas skäl för lagstiftaren att på ett övergripande plan utreda den frågan närmare.

Konsekvensbeskrivning

Tingsrätten förutser att förslagen om förändringar i straffbestämmelserna för vissa brott samt förslagen om stöd till och skydd av vittnen kommer innebära vissa kostnadsökningar för domstolarna. Det kan ifrågasättas om dessa kommer att kunna hanteras inom domstolarnas beslutade ekonomiska ramar.

I handläggningen av ärendet har lagmannen Lena Egelin, chefsrådmannen Lena Hjelmtorp, rådmännen Ulf Wredlert och Mattias Möller samt tingsfiskalen Louise Berkelius, föredragande, deltagit.